

ANTIDOPINGOVÁ AGENTÚRA SR (SADA)

Vzdelávanie považujeme za základný pilier v rámci budovania povedomia o antidopingu. Na webovej stránke www.antidoping.sk preto ponúkame možnosti vzdelávania od informačných letákov, cez podcasty, e-learning, brožúry až po návody a pracovné listy pre učiteľov základných a stredných škôl.

OBSAH

ÚVOD

SYSTÉM VZDELÁVANIA	2
CIEĽOVÉ SKUPINY	3
SYSTÉM VZDELÁVANIA JEDNOTLIVÝCH SKUPÍN:	4
ČLENOVIA VÝBERU PRE OH A PH 2024 (ŠPORTOVCI, SPRIEVODNÝ PERSONÁL).....	4
ŠPORTOVCI ZARADENÍ DO NIEKTORÉHO Z TESTOVACÍCH REGISTROV.....	4
ŠPORTOVCI VRACAJÚCI SA PO UPLYNUTÍ DOBY ZÁKAZU ČINNOSTI.....	5
ŠPORTOVCI, KTORÍ SÚ ČLENMI NÁRODNÝCH ŠPORTOVÝCH ZVÄZOV.....	5
MLADÍ TALENTOVANÍ ŠPORTOVCI.....	6
DOPINGOVÍ KOMISÁRI.....	6
ŽIACI ZÁKLADNÝCH, STREDNÝCH I VYSOKÝCH ŠKÔL.....	7
AKČNÝ PLÁN	7

ÚVOD

Okrem hlavných antidopingových tém týkajúcich sa najmä dopingovej kontroly a zakázaných látok, sú v športovej komunite čoraz častejšie skloňované aj doplnky výživy. SADA v roku 2023 pokračovala v tvorbe a propagácii informačných letákov zameraných na hlavné zložky výživových doplnkov. Ako národná antidopingová agentúra pravidelne zverejňujeme tieto materiály na sociálnych sieťach (facebook, instagram) a o novinkách zo sveta antidopingu informujeme športové zväzy, asociácie a organizácie každý štvrtok aj prostredníctvom newslettera.

V roku 2023 pripravila SADA aj antidopingové podcasty na tieto témy:

- Pitný režim pri športe: iónové nápoje alebo voda?
- Potrebujú horčík len naše svaly? Je vápnik len o kostiach?
- Mýty a fakty: Zlepšenie výkonu po mesiaci užívania kreatínu? Je dlhodobé užívanie kreatínu bezpečné?
- Zdravé kĺby, spokojný život: Podcast o kĺbovej výžive
- Potrebujete schudnúť do plaviek na poslednú chvíľu? Pomôžu Vám spaľovače tukov?
- Keď začne účinkovať predtréningovka...
- Realita slovenského športu: Dopingové prípady v roku 2023

SYSTÉM VZDELÁVANIA

SADA považuje vzdelávanie za jeden z hlavných nástrojov v boji proti dopingu v športe. Systém vzdelávania bude v roku 2024 založený na 3 základných pilieroch:

1. Online vzdelávanie prostredníctvom platformy ADEL v slovenskom jazyku

E-learningový program ADEL bol vytvorený pod hlavičkou Svetovej antidopingovej agentúry (WADA). Po úspešnom absolvovaní tohto kurzu, ktorý je povinný pre všetkých športovcov zaradených do národného registra pre testovanie a základného registra pre testovanie, je nutné absolvovať aj záverečný test. Pri minimálnej 80 % úspešnosti správnych odpovedí získajú športovci certifikát o absolvovaní kurzu (antidopingového vzdelávania), ktorý má medzinárodnú platnosť.

2. Osobné školenia a online webináre pre športovcov a ich podporný personal

Na základe novej Medzinárodnej normy pre vzdelávanie a podľa Zákona o športe 440/2015 Z. z majú zodpovedné uznané národné športové zväzy a uznané národné športové organizácie na Slovensku povinnosť poskytovať vzdelávanie v oblasti antidopingu svojim členom. SADA je otvorená poskytnúť vzdelávanie všetkým uznaným národným športovým zväzom a organizáciám, ak jej to kapacita a záujem zo strany zväzov/organizácií umožní. Okrem online webinárov ponúkame športovcom a ich podpornému personálu aj prezenčnú formu vzdelávania vo forme prednášok, ktorú si športové zväzy/organizácie môžu objednať.

SADA je jediná odborná autorita, ktorá má v gescii zodpovednosť za tvorbu obsahu a poskytovanie vzdelávania športovým a iným subjektom v oblasti antidopingu. Zamestnanci SADA, športoví odborníci i odborníci v oblasti farmácie a biochémie poskytujú antidopingové vzdelávanie členom zväzov, asociácií a športových organizácií. Zároveň im poskytujeme portfólio prezentácií podľa požiadaviek Svetovej antidopingovej organizácie (WADA). Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vydalo v roku 2022 pre SADA oprávnenie na poskytovanie inovačného vzdelávania pre učiteľov základných škôl, stredných škôl a školských trénerov.

3. Vzdelávanie a preškoľovanie dopingových komisárov

Keďže hlavnou činnosťou SADA stále ostáva realizácia dopingových kontrol, chceli by sme sa detailnejšie zamerať na komunikáciu s internými dopingovými komisármi. Technické zabezpečenie dnešnej doby umožňuje rýchlu a efektívnu komunikáciu s cieľovými skupinami, a preto by sme chceli častejšie informovať dopingových komisárov o rôznych pochybeniach a novinkách (napr. DCO Central), aby sme tak zvýšili povedomie o správnych postupoch dopingovej kontroly. Do seminárov pre dopingových komisárov zaradíme rôzne praktické ilustračné situácie, aby sa vedeli intuitívnejšie zorientovať v praxi. Pre širokú športovú verejnosť je dostupné video o dopingovej kontrole, ktorého tvármi sa stali známi slovenskí športovci.

CIEĽOVÉ SKUPINY

- Členovia výberu pre OH 2024 (športovci, sprievodný personál)
- Športovci zaradení do niektorého z testovacích registrov
- Športovci vracajúci sa po uplynutí doby zákazu činnosti
- Športovci, ktorí sú členmi národných športových zväzov
- Mladí talentovaní športovci
- Dopingoví komisári
- Žiaci základných, stredných i vysokých škôl

SYSTEM VZDELAVANIA JEDNOTLIVÝCH SKUPÍN

Členovia výberu pre OH s PH 2024 (športovci, sprievodný personál)

CIEĽ: Jednou z hlavných priorít SADA v roku 2024 bude pripraviť členov výberu OH a PH 2024 (športovci, sprievodný personál) na špecifiká antidopingových procesov (dopingová kontrola, vyplňanie ADAMS, podávanie žiadosti pre prípadné udelenie TUE) na týchto podujatiach.

Všetci športovci, ktorí sa zúčastnia letných OH alebo PH v Paríži, budú povinní absolvovať online kurz ADEL (určený pre športovcov idúcich na OH alebo PH). Online kurz ADEL bude rovnako povinný aj pre ich sprievodný personál, trénerov, lekárov, fyzioterapeutov a pod. Absolvovaním kurzu a úspešným splnením záverečného testu získajú certifikát, ktorý musia predložiť Slovenskému olympijskému a športovému výboru.

TÉMY VZDELAVANIA: princípy a hodnoty súvisiace s čistým športom; práva a povinnosti športovcov; princíp objektívnej zodpovednosti; dôsledky dopingu; typy porušení antidopingových pravidiel; Zoznam zakázaných látok a metód; riziká používania doplnkov; používanie liekov a terapeutických výnimiek; priebeh dopingovej kontroly; testovacie registre a ADAMS; nahlasovanie dopingu.

Športovci zaradení do niektorého z testovacích registrov

CIEĽ: Športovci zaradení do medzinárodného, národného alebo základného registra pre testovanie sú poväčšine s témou antidopingu oboznámení v rámci ich doterajšieho pôsobenia vo vrcholovom športe. V tejto cieľovej skupine je preto cieľom SADA ich vzdelávanie s ohľadom na jednotlivé skupiny zakázaných látok a metód, výživové doplnky či zásady vyplňovania informácií o mieste pobytu v systéme ADAMS. Našou snahou, ako aj snahou samotných športovcov je tak predchádzať neúmyslnému porušeniu antidopingových pravidiel.

Toto antidopingové vzdelávanie bude prebiehať formou online kurzu na platforme ADEL a prostredníctvom dvoch online webinárov. Prvý bude zameraný na vyplňanie informácií o mieste pobytu v ADAMS a druhý, na zmeny v aktuálnom Zozname zakázaných látok s dôrazu na zákaz užívania tramadolu počas súťaže. Kurz „ADEL for International-Level Athletes“, bude pre všetkých športovcov zaradených do niektorého z testovacích registrov povinný. Pokiaľ však športovec absolvoval porovnateľné antidopingové vzdelávanie z iniciatívy federácie/zväzu alebo asociácie a je schopný doložiť to certifikátom či iným potvrdením, táto povinnosť odpadá.

TÉMY VZDELAVANIA: princípy a hodnoty súvisiace s čistým športom; práva a povinnosti športovcov; princíp objektívnej zodpovednosti; dôsledky dopingu, napríklad fyzické a duševné zdravie, sociálne a ekonomické dôsledky a sankcie; porušenia antidopingových pravidiel; Zoznam zakázaných látok a metód; riziká používania doplnkov; používanie liekov a terapeutických výnimiek; postupy testovania, vrátane testov moču a krvi a biologického pasu športovca; testovacie registre a ADAMS; rozprávanie a zdieľanie obáv týkajúcich sa dopingu.

Športovci vracajúci sa po uplynutí doby zákazu činnosti

CIEĽ: U týchto športovcov bude našou snahou predchádzať opätovnému porušeniu antidopingových pravidiel z nedbanlivosti, skrz obnovenia si antidopingových znalostí.

Títo športovci budú po uplynutí sankcie zaradení do niektorého z registrov pre testovanie, a tiež bude pre nich povinné úspešné absolvovanie online kurzu ADEL. Vyžadovaná bude u nich aj účasť na online webinároch pre športovcov. Radi by sme ich požiadali aj o zdieľanie skúseností, čo sa týka okolností porušenia antidopingových pravidiel a znášania udelených sankcií pre kolegov športovcov, študentov vysokých škôl i širokú verejnosť.

TÉMY VZDELÁVANIA: práva a povinnosti športovcov, podľa Kódexu; princíp objektívnej zodpovednosti; dôsledky dopingu, napríklad fyzické a duševné zdravie, sociálne a ekonomické dôsledky a sankcie; porušenia antidopingových pravidiel; Zoznam zakázaných látok a metód; riziká používania doplnkov; používanie liekov a terapeutických výnimiek; postupy testovania, vrátenie testov moču a krvi a biologického pasu športovca; testovacie registre a ADAMS; rozprávanie a zdieľanie obáv týkajúcich sa dopingu.

Športovci, ktorí sú členmi národných športových zväzov

CIEĽ: Zabránenie neúmyslnému porušeniu antidopingových pravidiel šírením osvetu čistého športu a antidopingovým vzdelávaním.

Títo športovci budú mať k dispozícii vzdelávanie pomocou online kurzu na platforme ADEL v slovenskom jazyku. Na základe novej Medzinárodnej normy pre vzdelávanie a podľa Zákona o športe 440/2015 Z. z majú zodpovedné uznané národné športové zväzy a uznané národné športové organizácie na Slovensku povinnosť poskytovať vzdelávanie v oblasti antidopingu svojim členom. Okrem online kurzu tak budú mať títo športovci možnosť ďalšieho vzdelávania prostredníctvom online alebo osobných prednášok, ktoré si si zväzy vopred zjednávajú. Nápomocní pri ochrane čistého športu im bude aj ich vyškolený sprievodný personal (tréneri a lekári) a pre ďalšie nadobudnutie poznakov v oblasti antidopingu môžu títo športovci využiť všetky vzdelávacie materialy ako aj podcasty dostupné na našej webovej stránke SADA.

TÉMY VZDELÁVANIA: princípy a hodnoty súvisiace s čistým športom; práva a povinnosti športovcov; princíp objektívnej zodpovednosti; dôsledky dopingu, napríklad fyzické a duševné zdravie, sociálne a ekonomické dôsledky a sankcie; porušenia antidopingových pravidiel; Zoznam zakázaných látok a metód; riziká používania doplnkov; používanie liekov a terapeutických výnimiek; postupy testovania, vrátenie testov moču a krvi a biologického pasu športovca.

Mladí talentovaní športovci

CIEĽ: Oboznámiť športovcov s priebehom dopingovej kontroly a povinnosťami spojenými s prípadným zaradením do niektorého z registrov pre testovanie. Vďaka antidopingovému vzdelávaniu sa tak budeme snažiť zabrániť neúmyslnému porušeniu antidopingových pravidiel.

Športovcov vo veku 14-18 rokov máme v pláne vzdelávať v spolupráci s Národným športovým centrom formou jedného povinného online webináru a ďalej prostredníctvom sociálnych sietí a interaktívnych aktivít (hier a kvízov) na rôznych športových akciách. Na sociálnych sieťach Instagram a Facebook budeme pravidelne uverejňovať náučné videá a posty týkajúce sa ochrany čistého športu a fair-play. Taktiež máme v pláne kampaň na prevenciu dopingov vďaka spolupráci so známymi športovcami, ktorí sú pre mladých športovcov vzory. Okrem toho budú mať aj mladí talentovaní športovci vlastný online kurz na platforme ADEL. U týchto športovcov je dôležité, aby si vybudovali vzťah k čistému športu a jeho hodnotám už na začiatku svojho pôsobenia vo vrcholovom športe.

TÉMY VZDELÁVANIA: úvod do antidopingov; princípy a hodnoty súvisiace s čistým športom; práva a povinnosti športovcov; princíp objektívnej zodpovednosti; dôsledky dopingov, napríklad fyzické a duševné zdravie, sociálne a ekonomické dôsledky; porušenia antidopingových pravidiel; Zoznam zakázaných látok a metód; riziká používania doplnkov; postupy testovania, vrátenie testov moču a krvi a biologického pasu športovca;

Dopingoví komisári

CIEĽ: Mať kvalitne vzdelaných dopingových komisárov, ktorí budú ovládať všetky detaily dopingovej kontroly, zároveň budú pôsobiť dôveryhodne a ku každému športovcovi budú pristupovať citlivo a profesionálne.

Všetci aktívni komisari SADA absolvujú každoročne povinne 2- až 3-dňový workshop, na ktorom im priblížime najčastejšie pochybenia, ktoré pri dopingových kontrolách nastávajú. DCO sa oboznáma aj s prípadnými zmenami/novinkami týkajúcimi sa najmä samotného odberu vzoriek a prevedenia dopingovej kontroly. Tento workshop je zakončený záverečným testom, na ktorého zvládnutie potrebujú mať najmenej 80 % úspešnosť, aby tak mohli aj naďalej vykonávať prácu DCO. Komisári, ktorí sú v zácviaku tento workshop absolvujú taktiež a rovnako majú sprístupnené všetky vzdelávacie materiály na webovej stránke SADA.

Okrem toho, SADA pre komisárov v priebehu roka zabezpečí 2 online webináre. Prvý bude zameraný na jednotlivé skupiny zakázaných látok a druhý na prácu s aplikáciou DCO central.

TÉMY VZDELÁVANIA: postupy testovania, správne prevedenie dopingovej kontroly.

Žiaci základných, stredných i vysokých škôl

CIEĽ: Vytvorenie dlhodobej spolupráce so školami zameranými na vzdelávanie budúcich športovcov a trénerov, ale aj so školami bez športovej špecializácie

Už teraz spolupracujeme s viacerými základnými a strednými školami, no túto základňu plánujeme v roku 2024 ešte rozšíriť. Okrem stáží, ktoré viackrát ročne poskytujeme v priestoroch SADA budeme aj naďalej šíriť osvetu čistého športu a fair-play skrz prednášok a diskusií na aktuálne témy (napr. nástrahy užívania energetických nápojov, e-cigariet, žuvacieho tabaku či CBD výrobkov).

Študentov športových fakúlt vnímame ako budúcich vrcholových športovcov, resp. trénerov a preto považujeme ich vzdelávanie v oblasti antidopingu za veľmi dôležité. Okrem týchto fakúlt budeme v budúcom roku vzdelávať aj študentov na Fakulte farmácie UK a tiež študentov Akadémie Policajného zboru v Bratislave. Tieto študijné odbory sú síce odlišné, no pomerne úzko prepojené aj s oblasťou antidopingu. Študentom všetkých ostatných fakúlt ponúkame možnosť spolupráce pri vypracovávaní záverečných prác či výskumu v antidopingovej oblasti.

TÉMY VZDELÁVANIA: úvod do antidopingu; princípy a hodnoty súvisiace s čistým športom; princíp objektívnej zodpovednosti; dôsledky dopingu, dopad na fyzické a duševné zdravie; porušenia antidopingových pravidiel; Zoznam zakázaných látok a metód; riziká používania doplnkov; používanie liekov a terapeutických výnimiek; postupy testovania.

AKČNÝ PLÁN

CIEĽOVÉ SKUPINY

- Členovia výberu pre OH a PH 2024 (športovci, sprievodný personál)
- Športovci zaradení do niektorého z testovacích registrov
- Športovci vracajúci sa po uplynutí doby zákazu činnosti
- Športovci, ktorí sú členmi národných športových zväzov
- Mladí talentovaní športovci
- Dopingoví komisári
- Žiaci základných, stredných i vysokých škôl

KRÁTKODOBÉ CIELE

- Vzdelávanie účastníkov OH a PH 2024
- E-learningová forma vzdelávania pre vybrané skupiny športovcov
- E-learningová forma vzdelávania pre lekárov
- E-learningová forma vzdelávania pre trénerov

DLHODOBÉ CIELE

- Na základe spolupráce s národnými športovými zväzmi podporovať implementáciu e-learningového programu pre vybrané skupiny športovcov
- Na základe spolupráce s národnými športovými zväzmi realizovať v priebehu roka 2024 objednané antidopingové prednášky (prezenčne/online) pre športovcov, ako aj ich podporný personál
- Zrealizovať 2 online webináre pre športovcov zaradených do niektorého z testovacích registrov
- Na základe spolupráce s národnými športovými zväzmi a asociáciami realizovať umiestnenie informácií o antidopingu na ich webových stránkach
- Zastrešenie bloku o antidopingu na medzinárodnom kongrese športovej medicíny
- Zaistenie antidopingových prednášok pre študentov Fakulty telesnej výchovy a športu UK a študentov Akadémie Policajného zboru v Bratislave
- Zabezpečiť školenie (workshop) pre dopingových komisárov
- Šíriť osvetu čistého športu a realizovať výchovno-vzdelávacie prednášky pre žiakov základných a stredných škôl
- Na sociálne siete pridávať obsah, ktorý sa zameriava na mladých talentovaných športovcov, rekreačných športovcov ako aj širokú verejnosť

ČASOVÝ PLÁN

- Január - Jún 2024: Absolvovanie e-learningového kurzu na platforme ADEL pre účastníkov OH a PH 2024
- Marec – Realizácia konferencie v spolupráci s NŠC
- Jún 2024: Zastrešenie antidopingového bloku na medzinárodnom kongrese športovej medicíny
- Október 2024: Organizácia školenia (workshopu) pre dopingových komisárov SADA
- Január - December 2024: Zabezpečenie odborných antidopingových prednášok a spolupráci s národnými športovými organizáciami podľa poskytnutých edukačných plánov
- Január - December 2024: Absolvovanie povinného e-learningového kurzu pro športovcov zaradených do niektorého z registrov pre testovanie
- Január - December 2024: nahrať podcasty na tému výživových doplnkov
- Január - December 2024: 3x ročne vydať newsletter

Vypracovala: PharmDr. Kamila Chomaničová, PhD.

Schválili: Ing. Tomáš Pagáč, PhD., PaedDr. Žaneta Csáderová, PhD.